

Altı Haftada 40 Gramdan 2,5 Kiloya

Prof. Dr. Ahmet ERGÜN

Uzman
Görüşleri **1**

Altı haftada 40 gramdan 2.5 kiloya

Prof. Dr. Ahmet ERGÜN

Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi
Zootekni ve Hayvan Besleme Bölümü
Hayvan Besleme ve Beslenme Hastalıkları Anabilim Dalı
aergun@ankara.edu.tr

BEYAZ ET SANAYİCİLERİ VE
DAMIZLIKÇILARI BİRLİĞİ DERNEĞİ

Çetin Emeç Bulvarı 1314. Cadde 1309. Sokak 5/A 06460 Öveçler ANKARA

Tel: 0312 472 77 88 Faks: 0312 472 77 89

www.besd-bir.org

besd-bir@besd-bir.org

Yayın No: 16
Uzman Görüşleri - 1

ANKARA, 2014

Broyler piliçler çok kısa bir zaman dilimi içerisinde dar alanda kısa sürede tükettikleri yemleri insanlar için önemli çok kaliteli ve ucuz hayvansal protein kaynağı olan ete ve yumurtaya çevirirler.

Broyler olarak isimlendirdiğimiz hayvanlar; yumuşak, esnek ve pürüzsüz dokulu derisi ve göğüs kemiği kırık olan, yumuşak ve kolay pişen gevrek etli her iki cinsiyetten genç tavuklar olarak tanımlanmaktadır.

Etlik piliç üretimi entegrasyonlarla yapılmaktadır. Entegre tesislerde damızlık kümesler + kuluçkahane + yetiştirme ve bağlantılı kümesler + yem fabrikası + tam yağlı soya üretimi + kesimhane + Rendering + arıtma + nakliye, market ve restoranlar zinciri vardır. Bu kuruluşlar gerçek işletme mantığı ile yönetilirler ve yurtdışı bağlantıları nedeniyle en son bilimsel ve teknolojik düzenlemeleri süratle uygulayabilirler.

Burada kısaca konuyla ilgili temel bilgilerden söz edip bazı kavramları yeni biten bir araştırmamız üzerinden açıklamamızda yarar bulunmaktadır.

Et tipi ticari melez piliçlerin (broyler) ömürleri pazar koşullarına göre değişiklik gösterir, genellikle 42 gündür. Ross 3R187 erkek civcivler ile 2012 Haziran-Temmuz aylarında AÜ Veteriner Fakültesi Araştırma, Uygulama ve Deneme Çiftliğinde mısır soya temelinde dayalı hazırlanan rasyonlar ile yaptığımız bir araştırmada kümes ortalaması tablo 1. de özetlenmiştir. Bu 42 günlük süre içerisinde ölüm % 2.5 olmuştur. Piliçlerde ayak problemleri ortaya çıkmamıştır.

Yaş, gün	Canlı Ağırlık, g
Başlangıç	42,64
21	1.015,40
35	2.501,45
42	3.224,78
Dönem	FCR
1 - 14	1,27
1 - 35	1,53
1 - 42	1,60

Tablo 1. Kümes ortalaması

Bu tablodaki rakamlar üzerinden değerlendirmeler yapmamızda yarar vardır.

- Kümese 42,64 gr olarak giren erkek civcivler üç haftada 1 kg canlı ağırlığa ulaşabilme kapasitesine sahiplerdir. Bu durumu daha genç ve körpe piliç üretimi şeklinde bir yaklaşımın yakında karşımıza gelmesinin muhtemel olacağı şeklinde de düşünebiliriz.
- Piliçlerin 35. gündeki canlı ağırlıkları 2,5 kg olabilmektedir.
- Final ağırlıkları 3,224 kg'a çıkmıştır.
- Erkek piliçlerde yemden yararlanma (FCR) 42 günde 1,6 olarak saptanmıştır.

Bu araştırmada büyüme amaçlı antibiyotik ve hormon kullanımı söz konusu olmamıştır.

Tabiatıyla şu noktaya dikkat edilmelidir, bu değerler 200 hayvanla yapılan ve deneme kümeslerinde ulaşılan sonuçlardır. Sahada bu sürede erkek dişi karışık sürülerde ölüm oranı daha fazla olmaktadır ve final canlı ağırlıkları da bu çalışmada elde edilen değerlerin bir miktar gerisinde kalmaktadır.

Hızlı kilo alan piliçlerde ani ölümler ve ayak problemlerinin olabileceği genel bir benimsemedir. Bununla birlikte şunu da çok açık ifade edebiliriz, erkek broyler civcivlerin genetik kapasiteleri 42 günde 3,224 kg canlı ağırlığa ulaşabilecek düzeydedir.

Sonuç olarak daha sağlıklı ve daha az yem tüketerek daha fazla canlı ağırlık kazanan piliçler bir yönü ile olumlu bir tablo ortaya koymaktadırlar. Bununla birlikte broyler piliçlerin 42 günde 2 kg canlı ağırlığa ulaşmalarını dahi sindiremeyen bir kesimin bu yeni performans değerlerini benimsemelerini beklemek gereksiz bir iyimserlik olur.

Değişik yönleri ile bu kısa sürede broyler piliçlerin 3,224 kg canlı ağırlığa ulaşmalarını irdeleyerek hormon kullanımı gibi anlamsız bir suçlamaya neden gerek duyulmadığını açıklamaya gayret edeceğiz.

Hayvan materyalini oluşturan piliçler melezleme çalışmalarının başladığı 1950'li yıllarda 6 ayda 1,5 kilo canlı ağırlığa, 1970'ler de 2 ayda 2 kiloya ulaşmaktayken günümüzde erkek civcivlerde 3,224 kg canlı ağırlığa 42 günde çıkılmaktadır.

Bu başarı öncelikle bilimsel çalışmaların ışığında yüksek verim performansına sahip ticari melez civcivlerin elde edilmesi temeline dayanmaktadır.

Hedef 2020'li yıllarda 35 günde 2,5 kg canlı ağırlığa daha az yem tüketilerek ulaşılmıştır.

Tavuk eti üretiminde ulaşılan bu yüksek kaliteye sırasıyla şu gelişmeler etkili olmuştur ve broylerlerdeki gelişmeler şu başlıklar altında devam etmektedir.

a - Hayvana bağlı faktörler

Tabol 2. Broyler performansında elde edilen iyileşmede genetik ve besleme çalışmalarının payı;

Özellik	Genetik	Beslenme
Büyüme hızındaki artışta	% 85	%15
Karkas veriminde elde edilen iyileşmede	% 91	% 9
Yemden yararlanma oranındaki iyileşmede	% 62	% 38

Yüzdelerden de görüldüğü üzere broyler performansında elde edilen başarıda genetiğin payı çok daha önemli olmaktadır.

Broylar yetiştiriciliğinde son eğilimler ise:

- 1- Ekonomik hususların dışında hayvan hakları ve hayvan refahı konusunda artan eğilim nedeniyle çevre koşullarına adaptasyon yönünde seleksiyon
- 2- Yetiştiricilikte maliyeti azaltmak amacıyla multistage selection ile daha karlı üretimin sağlanması
- 3- Moleküler genetik teknikleri sayesinde devrimsel nitelikte gelişmeler beklenmektedir.

b - Çevre faktörleri

- 1 - Tavukçulukta maliyetin % 65-70'ini yem oluşturur ve büyüme üzerene doğrudan etkilidir.
- 2 - Tedavi ve aşılama daha doğru, daha etkili ve daha çabuk yapılabilmektedir.
- 3 - Hayvan Refahı;
- 4 - Çevre kirliliği açısından tehdit oluşturmayacak yetiştirme yöntemleri geliştirilmesidir.

Bilim ve teknikteki bu hızlı gelişmeleri algılamaktan uzak kimi kişilerin konuyu hormon ve antibiyotiğe bağlamaları ve bunu sorumsuzca kamuoyuna yansıtması son derece yanlış olmuştur.

En güvenilir hayvansal ürünlerimizin başında gelen tavuk eti, yüksek protein kalitesi, düşük yağ yüzdesi, lezzeti, mükemmel hijyenik ortamlarda kesilmesi ve soframıza geniş bir ürün yelpazesi içinde ulaşması ile övünmüyoruz. Parçalanmış ve pişmiş tavuk etine olan talebin artacağını unutmamalıyız. Türkiye tavukçuluk sektörü bu yanlış ve olumsuz açıklamaları göğüsleyecek ve kısa zaman içerisinde fert başına yıllık 25 kg'lık hedefi yakalayacak, aynı zamanda ihracat da yapabilecek kalite ve güce sahiptir.

Kesimhanelerde canlı piliçlerin % 72'sini oluşturan temizlenmiş karkaslar; bütün, parçalanmış, çiğ, yarı pişmiş, pişmiş ve ileri işlemlerden geçirilmiş ürünler olarak insan tüketimine sunulmaktadır. Ayrıca ayaklarda tırnakları çekilip, yıkanıp, temizlenip, dondurulduktan sonra özellikle uzak doğuya ihraç edilmektedir. 2014 yılının broiler ayak ihracatı 45 bin ton olmuştur.

5 MADDEDE NEDEN TAVUK ETİ

HER YAŞ GRUBU İÇİN SAĞLIKLI, EKONOMİK VE LEZZETLİ BİR BESİN KAYNAĞI

100 gram
Tavuk Etinde

21.8 g Protein
2.8 g Yağ
112 kcal

ANNE ADAYLARI VE
ÇOCUKLARIN GELİŞİMİ
İÇİN ÖNEMLİ BİR

1 PROTEİN
DEPOSU

2 KALP
DOSTU

TAVUK TÜKETİMİ, ÖNEMLİ ÖLÇÜDE
KORONER KALP
HASTALIKLARI RİSKİNİ AZALTIR.

VÜCUDUN SAĞLIKLI GELİŞİMİ
VE BAĞIŞIKLIK SİSTEMİ
İÇİN VİTAMİN KAYNAĞIDIR

3 VİTAMİN
KAYNAĞI

4 KOLAY
SİNDİRİLEBİLEN

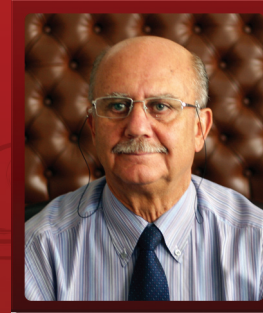
LİFERİNİN KISA OLMASINDAN
DOLAYI HAZMI KOLAY
BİR ET ÇEŞİDİDİR

KOLAY HAZIRLANIR
SICAK & SOĞUK
TÜKETİLEBİLİR

5 PRATİK
& KOLAY

Prof. Dr. Ahmet ERGÜN

1948 yılında Ankara'da doğdu. 1970 yılında Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi yüksek lisans derecesi ile başlayan akademik hayatında IAEA Bursu ile Kopenhag'da bir yıl nükleer tekniklerin hayvan beslemede kullanımına ilişkin eğitim aldı. 1988 yılında Hayvan Besleme ve Beslenme Hastalıkları Dalında Profesör oldu.

Fakültenin Araştırma Uygulama ve Deneme Çiftliği Müdürlüğü, Zootekni ve Hayvan Besleme Bölüm Başkanlığı, Lalahan Hayvan Sağlığı Nükleer Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, TAİK Komisyon Üyeliği, Dekan Yardımcılığı, Ankara Üniversitesi Senatörlüğü görevlerini yürüttü. WVPA nin İstanbul'da yapılan 14. Dünya Veteriner Tavukçuluk Kongresinin Başkanlığını yaptı.

Alanında bilinen birçok kitap, dergi, yayın kurullarında üyelikleri ve danışmanlıkları mevcuttur. Veteriner Tavukçuluk Derneğinin 2002 yılından bu yana Başkanlığını yürütmektedir.

Halen Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Hayvan Besleme ve Beslenme Hastalıkları ABD Başkanıdır. İngilizce bilen Sayın Prof. Dr. Ahmet ERGÜN Evli ve 1 çocuk babasıdır.